

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæ in lectione notanda sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

Cur autem putei non recte verti panimentum, testaceum, causa est, quia non puto domus illius panitū aut testucatum fuisse, etsi .n. erat lithostrotē & camerata domus, huic tamen non conuenit: magno .n. molimine nec sine eorum qui subrus sedebat molestia & periculo de cadentibus fructis panimentum soluerent. Erant enim pedato aut fere crassitudine. Si illis supposita ligna & asseres crassi oneri ferendo, quos ablato ad spatium infirmo demittendo sufficiens panimento ferrā, aut securi oportuit dissecari, quod eos nec aulos, nec auditores passuros fuisse nemo non videt. Ipsi scilicet. terram ducent, Christo subrus confidente. Deinde quid *τῶν νεγμῶν* cum panimento? *νεγμῶν* est terra figurata & regula & vas testaceum. Pro panimento nusquam legi. Est igitur regula imbrex, sed lamina sigulina, quae testis imponitur, ut facile deponi possit: sine strepitu itaq; & periculo regulas deponerent, deinde ligna, quae minora erant, facile amoverent. Testum Syri vocat *קראקא* *Agara* & quod graece est *νεγμων* per regulas, ipse habet *תבולת ברוך* de tabulata. est vero *תבולת* *relal*, tegere, *umbrare*. *Telala*, *umbrata*, hinc *Mittalcha*, *umgurium*, Testum autem proprie ideo & noster sic vertit, *νεγμων* etiam idem est.

§. 3. Quid cogitatis mala in cordib. vestris. Mala omittendum est: nam ex Mattheo translatum huc non pertinet. Vtrumq; dixisse Dominum non dubito. Primum quasi leuius cogitationes inceperat. Quid cogitatis in cordibus vestris, cum autem illi cogitatione responderent, recte se cogitare, meritoq; ipsum blasphemiz in curare. Iterum vrget, quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quaedam etiam Graeca habent *νομινα*. *Talis lectum*, est in Latino, Graecus tantum habet *λογισμοί* *λογισμοί*. Syrus habet, *lectum suum*. Quidam tamen libri addunt, *תבולת*.

VERSUS 30. & sequentes.
Et murmurabant Pharisei & Scribae eorum, dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Iesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. Non veni vocare iustos, &c.

QUESTIO I.
Qua in lectione notanda sint?
§. 1. *Ο νεγμων* *τῶν νεγμῶν*, quidam omittunt *αυτων*, meliores cum Latino & Syro legunt: Beza hunc locum primo vertit hoc modo: qui autem ex eis erant scribae & Pharisei, sed admonitus eos Christum non potuisse reprehendere, sic eadem in mensa pascerentur mutauit.
Noster interpres legit: *ο νεγμων οἱ φαραισαιοι οἱ οἱ νεγμων* *αυτων* *λεγοντες* *προς* *τους* *μαθητας* *αυτου*. Syrus eodem modo, nisi quod *αυτων* omittit, quod Erasmus & alii Codices et omittunt. Ipsorum autem Scribas & Phariseos appellat qui eos instruebant, erantq; Sectae eorum, aut conabantur eos ad frugem reducere.
V. 31. Qui male habent, Syrus habet *רביש בריש* *רביש* qui male affecti sunt, *dehisch bisch ghabidm*.
V. 32. Non veni vocare iustos, multi libri addunt, Enim, contra Graecos, Syros, & nonnullos Latinos.
V. 33. Frequenter ieiunare. Syrus dixit *תרתבת* *תרתבת* ponitantes, verē, sincerē.
V. 35. Graeca habent *επι* *επι* cum ablatu fuerit, *Adami Conzen in Euang. Tom. II.*

Latinus & Syrus non habent, idque rectius.
V. 36. Syrus & vetus liber, non replet fructum arenenti.
V. 36. Pro *επι* *επι*, *σινδι* *σινδι* seu *rumpt*, & *συνομα* *συνομα* quaedam exemplaria habent *επι* *επι* *συνομα*.

VERSUS 39.
Et nemo bibens vetus, statim vult nouum, dicit enim. Vetus melius est.

QUESTIO I.
Quo pertinet comparatio vini noui & veteris?
§. 1. Facillima & in vulgus nota sententia difficilis consideratione redditur. Solus eam Lucas habet, & a paucis exponitur, credo quia facilis videtur. Difficultas vero est non modo in *αγαθος*, siue red-
ditione similitudinis, sed etiam in ipsa similitudine. Quidam enim vinum nouum vocari volunt, non quod mustum est, sed quod nondum mediam aetatem accessit, vetus autem quod supra mediam aetatem est, ideoq; vocari *καλως*, quasi iam deficiens: mediae .n. aetatis vina probantur. Plin. l. 23. c. 1. *Sua cuiq; vino salua innocentijsua, sua cuiq; aras gratijsua. Hoc est m d a.* Senfus igitur fuerit, si hos audiamus, eos qui vetus bibere solent, non velle nouum, quod errore consuetudinis vetus nouo praefert, cum nouum melius sit.
Hanc interpretationem non probo. Nam Christus vinum nouum, de quo hic loquitur, & versibus praecedentibus vocat mustum, quod nondum defuerit: vtres enim veteres rumpit, quod feruentis est musti.

§. 2. Constituendum igitur vetus vinum dici, quod iam omnino defecatum, & morā maturatum est, nouum vero mustum esse. Qui vero veteri potui affuetus est, non continuo multum desiderat, dicit enim vetus esse melius. An recte ille sentiat, disputant. Quidam aiunt in multo seu nouo vino amarorem esse, quem vetustas decoquit: Verum in generosissimis vinis, qualia in Iudaea erant, multum erat praecipua suauitas. Quo autem generosius vinum est, hoc magis vetustate crascescit, & in amaritudinem corpori minime vtilem coit. Condire eo aliud minus annosum insalubre est. Non igitur mustum insuauius est, aut vinum nouum. Alia igitur causa est, cur mustum dicat minus conuenire. Mustum omne stomacho inutile, venis inuadendum est, capitis dolores facit, & gutturi est inutile. In ebrietatis regno primaria est eius potentia. Ideo Apostolos variis linguis loquentes multo plenos dicebant. Merito igitur affuetus vino veteri, non continuo cum vindemia spumat, mustum postulat, vt multi solent, qui noua dulcedine delectati, salubrem potum veteris vini fastidiunt.

§. 3. Quomodo sit exponenda similitudo, seu quis Christi scopus fuerit, non est difficile cognoscere, si id statuamus: Christum hac etiam demonstrare velle, quod fecit aliis duobus. Nempe longis ac frequentibus ieiunijs Apostolos non esse onerandos: vt exposui in Mattheo. Sed in argumento formando differunt.
Quidam bibentem vetus vinum aiunt esse Christum & Apostolos, eo quod viuunt communi modo, secundum veterem tamen legem Moysi, quae pauca ieiunia praecipiebat. Nouum vinum esse genus vitae, quod Pharisei instituerunt, in quo frequentia erant ieiunia, quorundam quidem recto animi zelo frequentata, aliorum autem vanitate inutilia. Accedete nouam austeritatem Ioannis & eius discipulorum, quos Pharisei aliqui emulabantur, non pietatis studio, sed gloriae.

Vinum veterius melius.
Nouum quibusdam mediocriter. Nouum vinum est mustum.